

In 1997 schreef ik dit artikel al, en het was eigenlijk voor maandblad Bit bedoeld. De toenmalige hoofdredacteur van Bit heeft het ook gelezen en er is ook wat mee gedaan; *de Bit manege test* is er uit voort gekomen.

Het artikel kon helaas alleen niet in deze vorm geplaatst worden.

Ik vind dat de tekst nog steeds actueel is. Daarom zet ik het wel op mijn eigen site.

“Bijna 2000.”

In 1970 ben ik op een manege begonnen te rijden. Ik heb sinds 1980 eigen paarden, maar bezoek nog wel eens diverse maneges en wedstrijden. Het manegegebeuren kan erg gezellig zijn, een goede sfeer is erg belangrijk. Maar op veel maneges(dit verhaal geldt natuurlijk niet voor alle maneges) valt me op dat er niets is veranderd met betrekking tot het lesgeven, en vooral de manier waarop de paarden gehouden worden.

In veel gevallen is de accommodatie wel eens verfraaid. Maar verder is er geen positieve ontwikkeling te bespeuren. Waar doel ik op?

Nog altijd staan de paarden/pony's solitair op stal, of wèl neus aan neus, maar vast, in stands. Hooguit bij erg mooi weer of 's zomers mogen ze eens naar buiten...Is dat teveel gedoe?

Geen sociaal contact, geen bewegingsvrijheid.

Ze lopen hun rondjes wel, maar we laten de dieren op die manier niet in hun waarde. Als men begrijpt wat voor een wezen een paard is(het is een kuddedier!), begrijpt men ook dat het dier ongelukkig is, als het geen regelmatige *vrije* beweging en sociaal contact heeft.(krabbelen; is sociale huidverzorging, spelen enz.)

De gevolgen van o.a. verveling zijn (vooral op maneges) goed zichtbaar: weven, luchtzuigen, kribbebijten, apathie, agressie(oren in de nek, dreigen of echt bijten, slaan naar mensen of dieren/paarden).

Het erge is, dat manegeruiters die tekenen vaak niet herkennen als signaal dat er iets mis is.

Ze worden er meestal natuurlijk niet op gewezen of zien de ernst er niet van in. Er wordt soms wel aan symptoombestrijding gedaan, maar vaak niets aan de oorzaak. (bijv. anti-weefrek, anti-zuigband) De mensen en de paarden lijken niet beter te weten. Wat is er hier dan aan te doen?

Onder andere in Duitsland is er al een stap in goede richting gezet door de overheid. Die looft namelijk sinds ongeveer 5 jaar een prijs uit voor het meest paardvriendelijke bedrijf.

Gezelschap, licht, lucht en ruimte zijn daarbij belangrijke criteria.

Dit resulteerde in een winnaar die zijn(grote) paarden in paddocks met loopstallen houdt.

Merries (evt. met veulens) bij elkaar en ruinen bij elkaar is een mogelijkheid. Hengsten zijn natuurlijk wat moeilijker, maar die hebben dezelfde behoeften en óók liever (geschikt) gezelschap.

Bij extreme kou of na inspanning kunnen de paarden natuurlijk toch een poosje op stal gezet worden, of een deken op krijgen. De frisse buitenlucht houdt de luchtwegen gezond, de bedompte ammoniaklucht in de stallen niet!

De paarden zijn dan gewend in hun groep, dus echt ernstig gevochten wordt er niet. (mits van jongs af aan sociaal opgevoed en/of gesocialiseerd!)

Zo kunnen ze ook in de wei. Als je stalpaarden los laat, gaan ze meestal erg tekeer met kans op blessures. Maar psychisch en lichamelijk gezonde paarden zullen zich beter gedragen en

lopen minder risico. Eventueel is het een alternatief om paarden per twee in ruime boxen met een buitenuitloop te laten.

Ook in Nederland zouden de (F.N.R.S.)keuringseisen aangescherpt kunnen worden aan de hand van die criteria. Doordat er wel controle is op de naleving van de regels zijn er gelukkig niet of nauwelijks excessen in Nederland, maar hierdoor vallen blijkbaar andere dingen toch ook niet voldoende op. (een gezond uiterlijk wil nog niet zeggen dat het dier zich ook happy voelt) Excessen op paardengebied zijn er overigens genoeg in de wereld. Nederland is een modern land met een redelijk kritische bevolking. Het is volgens mij tijd om op paardengebied nog wat kritischer te worden en achterhaalde toestanden te veranderen.

Dan nog het rijden. Paardrijden is een veel beoefende bezigheid. Als je zeker wil weten dat je een paard *nóit* benadeeld moet je niet gaan paardrijden. Het paard is er immers niet voor gemaakt...én hij kan niet zeggen hoe erg of hoe leuk hij iets vindt. Iedereen die rijdt heeft dus eigenlijk boter op zijn hoofd. Paardrijden zal altijd blijven gebeuren. Dat is ook niet erg: paarden kunnen er zelf ook plezier aan beleven. Maar juist beginnende ruiters zijn nog erg beïnvloedbaar. Een goed educatie is hier dus op zijn plaats!

En hier ontbreekt het in mijn ogen ernstig aan. Er zou op elke manege standaard een deel theorie moeten horen bij de(b.v. eerste tien) lessen. Dit kun je maneges en hun klanten natuurlijk(nog) niet verplichten, maar als je het interessant en aantrekkelijk maakt zal het meer mensen aanspreken. Die theorie zou niet allen over het rijden(van dressuur en springen) moeten gaan, maar ook over buiten rijden, (evt. andere) gangen, rassen, onderhoud, verzorging, opzadelen enz., enz..Ook video kan een nuttige rol spelen.

Er zou eerst een of twee keer droog geoefend moeten worden op een houten –of mechanisch paard. Dit is ook een handig attribuut voor theorie, zadelinspectie(mag ook meer gebeuren!!) enz. De veiligheid van ruiter en paard wordt dan ook nog eens verbeterd.

Beginners, maar ook gevorderden met handproblemen, zouden met de teugels “droog” moeten oefenen, onder instructie, en sowieso met de teugels aan de neusriem moeten rijden; niet alleen direct aan het bit. Hun “teugelhulpen” dragen niets bij, ze doen alleen afbreuk. Met autorijles krijg je ook eerst theorie en oefen je schakelen eerst droog! Met levende wezens lijkt me dat *nóg* noodzakelijker!

De lessen bestaan vaak uit (te)grote groepen die massaal hetzelfde op commando (moeten)doen. Van betrokkenheid bij de paarden van de (soms niet bevoegde/deskundige) instructeurs is soms weinig te merken. Het waarom en de uitwerking van de hulpen(basis) wordt vaak niet belicht. Dit resulteert in saai rondjes gesjok, waar de paarden volledig van afstompen. Aan de andere kant zijn die paarden daardóór geschikt om de beginners te dragen. Maar positieve, frisse paarden zijn beter en leuker om op te (leren) rijden.

Door dit alles krijgen de ruiters meer contact -en daardoor feeling- met de paarden. Het minder saaie rijden én een deel omgang maken het alleen maar aantrekkelijker en leerzamer om “gewoon”op een manege te (blijven) rijden.

Je ziet veel manegepaarden met drukplekken (witte plekje op rug en schoft). Standaard zou elk paard een schapenvacht o.i.d onder zijn *goed passende* zadel moeten hebben om het gehobbel wat op te vangen. Na het rijden zouden de paarden de gelegenheid moeten krijgen om even lekker te rollen in de wei of bak of op zijn minst geborsteld/gesponsd moeten worden op de rug en onder de singel.

Dit helpt drukkingen te voorkomen en het voorziet in een grote behoefte van het dier.

Ik hoor dan dat laten rollen niet mag omdat ze er vies van zouden worden. Nou, dan laat je de ruiters de paarden toch goed poetsen, dat is educatief tegelijk! Het mes snijdt dan aan twee kanten.

Als de manegeruiters zelf een paard kopen (de raskeuze gebeurt vaak al niet bewust maar automatisch, terwijl er bij de verschillende rassen ook verschillende dingen komen kijken) en ze gaan met het (niet) geleerde aan de gang, krijgen ze wéér gefrustreerde paarden want alles werkt dóór. Dit zijn dan een paar gevolgen die ik op wedstrijden zie; oneindig lang warm rijden, teugelgepluk, geprik met sporen, slechte omgang, het dier wordt niet vrij en in zijn waarde gelaten. Men denkt dat het zo hoort, heeft niet anders geleerd en neemt dat over. Mooie trailers, dure dekens enz, maar wat heeft het dier eraan? Veel kwalijke zaken worden (ook bij privépaarden) algemeen aanvaard uit onwetendheid en gebrek aan een beter voorbeeld. Die onkunde heeft verstreckende gevolgen voor welzijn en veiligheid van het paard(en de eigenaar/ruiter).

Gelukkig weten inmiddels veel mensen zich bewust te onderscheiden door veel bij te leren en verstandig met hun dier om te gaan. Het is toch een kwestie van bewustwording. Iedereen maakt wel eens fouten (vooral in de communicatie) en praktisch iedereen hoopt/denkt dat hij/zij het goed doet. Maar wat is goed? Een paard kan niet praten. Het is daardoor moeilijk genoeg, maar als je kritisch bent op jezelf (of je nu wedstrijdambities hebt of recreatief wilt rijden) en altijd wilt leren (bijv. via goed cursussen, boeken e.d.) kom je al een heel eind. Alle grote en kleine verbeteringen kosten tijd, geld en moeite, maar alle beetjes helpen. (bijv. de schapenvacht onder het zadel, een speelappel in de stal tegen verveling.) Hoe meer je de natuurlijke leefomstandigheden kan nabootsen zodat het paard zich ook zo natuurlijk mogelijk kan gedragen, hoe beter het is. Het paard moet "paard" kunnen zijn. Ook de dierentuinen hebben dat inmiddels ingezien bij de huisvesting van allerlei dieren. De (financiële) middelen moeten het wel toelaten, maar met wat creativiteit zijn er al veel oplossingen te bedenken. Bovendien betalen de investeringen zich op den duur wel terug, als men voor paard en (manege)ruiter optimale omstandigheden weet te creëren. Dit wil een ieder toch nastreven?

Het is bijna 2000. Dit artikel is positief bedoeld om mensen aan het denken te zetten, hun ogen te openen en een discussie op gang te brengen.

Het lijkt er op dat er al een tendens is naar een minder conventioneel paarden gebeuren. Dit zie je aan het feit dat er steeds meer boeken, cursussen, workshops e.d. zijn van bijv. Natural Horsemanship (een populaire term voor goede omgang met paarden), TTEAM etc. en dat daar ook steeds meer belangstelling voor is. De tijd is volgens mij rijp voor maneges om hier op in te springen. Als een manege uitstraalt dat hij goed is voor zijn paarden, is dat ook goed voor de klandizie!

Er zijn al enkele maneges die met succes een ander (lees: GROEPS-)huisvestingssysteem handhaven.

Laten we hopen dat er een tendens ontstaat die ons wel dwingt een andere weg in te slaan voor het welzijn van de paarden. De verbeteringen moeten vanzelfsprekend worden. Het zal wel langzaam gaan, net als met zoveel goede dingen!

Irene Steringa.